

Tytuł: Kultura, sztuka, społeczeństwo – wieloaspektowość erotyki w Japonii

Autor: mgr Gabriela Matusiak

Praca doktorska napisana pod kierunkiem: Prof. dr hab. Leszka Sosnowskiego

Abstrakt: Jak pisał Michel Foucault, seksualność jest jednym z najistotniejszych elementów w życiu człowieka, definiujących zarówno postawy, wartości oraz indywidualne wybory, jak i tendencje obserwowane na szerszą skalę w wybranych kulturach, narodach czy zbiorowościach. Seksualność, wbrew pozorom, nie wiąże się bezpośrednio z jej pierwotną funkcją, czyli aktem seksualnym służącym prokreacji, ale kształtuje tożsamość. Natomiast erotyka to, w skrócie, sublimowanie seksualnych pragnień w różnego rodzaju wytworach kultury i sztuki. Mimo ważności tej sfery życia, dyskusja akademicka o życiu seksualnym i jego następstwach w kontekście kultury w wybranych społeczeństwach wciąż jest przez specjalistów podejmowana niechętnie, lub jest traktowana bez należytej powagi, a istniejące publikacje o charakterze bardziej lub mniej naukowym nierzadko zawierają szereg błędnych i krzywdzących stereotypów, czego przykładem jest Japonia.

Autorka w swojej pracy doktorskiej przedstawia wybrane aspekty erotyki i seksualności w Japonii, których zróżnicowanie ma na celu ukazanie złożoności i wielowymiarowości tej dziedziny życia. Wśród tychże aspektów wymienia: mitologię, starożytne artefakty i współczesne obrzędy religijne, które z niej czerpią; historię oraz dawną sztukę erotyczną, a także współczesne problemy społeczne, wynikające ze zmian ekonomicznych obserwowanych w Japonii w ciągu ostatnich dekad, takie jak niechęć do zawierania związków i podejmowania współżycia. Autorka konfrontuje również ze sobą dwa najbardziej popularne poglądy o seksualności Japończyków, stanowiące kolejne aspekty w rozprawie: o życiu bez seksu i odwrotności tegoż, czyli rzekomej nieskrępowanej dewiacji (m.in. zamiłowanie starszych mężczyzn do tzw. lolitek, wirtualnych bądź komiksowych idolek lub manekinów erotycznych przypominających żywe osoby), weryfikując je przez pryzmat dostępnych źródeł z różnych dziedzin. Na koniec analizuje aspekt instytucjonalny, czyli japońskie prawo i edukację. Jednocześnie autorka w swojej rozprawie podejmuje próbę obalenia najbardziej popularnych stereotypów o seksualności Japończyków, udowadniając w podsumowaniu, iż postrzeganie tej sfery życia przez pryzmat wyrwanych z kontekstu kulturowego rewelacji pseudospecjalistycznych i medialnych wywołuje oraz multiplikuje wyżej wymienione deprecjonujące przekonania. Konkluzją jest także to, że wszystkie wyżej wymienione aspekty przenikają się wzajemnie, kształtując opisywane przez Foucault'a indywidualne wybory i tendencje społeczne, a szerzej – wpływają na kulturę, sztukę i społeczeństwo japońskie, znane w obecnej formie.

Gabriela Matusiak